

Verplichtingen cliënten – informatie voor gemeenten

In deze publicatie treft u nadere informatie over

- Arbeids- en re-integratieverplichtingen
- Tegenprestatie naar vermogen
- Maatregelenbeleid arbeidsverplichtingen
- Ernstige misdragingen

Arbeids- en re-integratieverplichting

Een aantal arbeidsverplichtingen en de bijhorende maatregelen voor de bijstandsuitkering zijn in de Participatiewet geharmoniseerd. Gemeenten stellen binnen het wettelijk kader de hoogte en duur van de maatregel – voor het geval de verplichting niet wordt nageleefd - vast in een verordening. De geharmoniseerde verplichtingen betreffen de volgende:

1. Een bijstandsontvanger moet aangeboden arbeid aanvaarden en behouden;
2. Een bijstandsontvanger moet zich op verzoek van de gemeente inschrijven bij een uitzendbureau;
3. Alvorens eigener beweging naar een andere gemeente te verhuizen, moet een bijstandsontvanger naar vermogen proberen in die andere gemeente naar algemeen geaccepteerde arbeid zoeken;
4. Bereid zijn om te reizen over een afstand met een totale reisduur van 3 uur per dag, indien dat noodzakelijk is voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid.
5. Bereid zijn om te verhuizen, indien het college is gebleken dat er geen andere mogelijkheid is voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid, en de belanghebbende een arbeidsovereenkomst met een duur van tenminste een jaar en een netto beloning die ten minste gelijk is aan de voor de belanghebbende geldende bijstandsnorm, kan aangaan;
6. Een bijstandsontvanger moet er alles aan doen om kennis en vaardigheden te verkrijgen en te behouden, die noodzakelijk zijn voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van arbeid;
7. Kleding, gebrek aan persoonlijke verzorging of gedrag van een bijstandsontvanger mag het verkrijgen, aanvaarden of behouden van algemeen geaccepteerde arbeid niet belemmeren;
8. Een bijstandsontvanger moet gebruik maken van door de gemeente aangeboden voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling en meewerken aan onderzoek naar zijn of haar mogelijkheden tot arbeidsinschakeling.

Tegenprestatie naar vermogen

Sinds 1 januari 2015 moet de gemeente het aan bijstandsgerechtigden (Participatiewet, IOAW en IOAZ) opdragen van een significante tegenprestatie regelen bij verordening. Dit biedt de gemeente de ruimte voor het leveren van individueel maatwerk.

De tegenprestatie bestaat uit de plicht om naar vermogen door het college opgedragen onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden te verrichten, naast of in aanvulling op reguliere arbeid en die niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt.

De opgedragen tegenprestatie is een plicht voor de bijstandsgerechtigde. Zie artikel 9, eerste lid, onderdeel c, van de Participatiewet, artikel 35, onderdeel d, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en artikel 35, onderdeel d, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen.

Het college is verplicht expliciet beleid te ontwikkelen betreffende de inhoud, omvang en duur van de tegenprestatie. In deze verordening kunnen gemeenten o.a. opnemen dat vrijwilligerswerk van een bepaalde inhoud en omvang als tegenprestatie is te kwalificeren. Tevens kan de gemeenteraad in de verordening de bepaling opnemen dat, als de belanghebbende mantelzorg verricht, het college kan besluiten dat de belanghebbende geen tegenprestatie wordt opgedragen, zolang hij mantelzorg verricht.

De tegenprestatie mag het re-integratiebeleid niet doorkruisen.

Het college voert dit beleid vervolgens uit.

In welke gevallen geen tegenprestatie?

Het college kan in individuele gevallen bij dringende redenen tijdelijk ontheffing verlenen van de plicht tot het verrichten van een tegenprestatie (artikel 9, tweede lid, van de Participatiewet, artikel 37a, eerste lid, van de IOAW en artikel 37a, eerste lid, van de IOAZ).

De plicht tot tegenprestatie is niet van toepassing op een belanghebbende die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt is als bedoeld in artikel 4 van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (artikel 9, vijfde lid, van de Participatiewet).

Het college legt geen tegenprestatie op aan alleenstaande ouders die de volledige zorg hebben voor een of meer ten laste komende kinderen tot vijf jaar en die een ontheffing hebben voor de arbeidsplicht (artikel 9, zevende lid, van de Participatiewet, artikel 37a, vierde lid, van de IOAW of artikel 37a, vierde lid, van de IOAZ).

Op de website www.Samenvoordeklant.nl van de Programmaraad vindt u de Werkwijzer tegenprestatie. Deze biedt gemeenten praktische handvatten om lokaal de tegenprestatie te kunnen invoeren.

Ook vindt u op die website concrete producten die de Programmaraad heeft ontwikkeld tbv de implementatie van de Participatiewet en WWB-maatregelen ontwikkelt de Programmaraad.

Maatregelenbeleid arbeidsverplichting

Als een bijstandsgerechtigde een van deze verplichtingen niet naleeft dan leidt dat tot een verlaging van de uitkering van 100% gedurende minimaal één maand en maximaal drie maanden. De gemeente heeft de ruimte om deze maatregel af te stemmen op de omstandigheden van de bijstandsgerechtigde en als elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt, hoeft een maatregel niet te worden opgelegd. Bovendien krijgt de gemeente de ruimte om een alternatief maatregelbeleid vast te stellen, uitgaande van een recidivistelsel. Dit moet dan in een verordening worden vastgelegd. Het alternatief werkt als volgt.

Als een betrokkene zich niet houdt aan de verplichtingen kan een maatregel worden opgelegd van minimaal één maand 100% verlaging van de uitkering, maar de inhouding op de uitkering kan worden gespreid over maximaal drie maanden.

Bij een eerste recidive moet de opgelegde maatregel zwaarder zijn dan de eerste opgelegde maatregel en is spreiding niet meer mogelijk.

Bij de derde en verdere recidives geldt een maatregel van 100% verlaging van de uitkering voor een periode van drie maanden.

Een recidive is een overtreding die geconstateerd wordt binnen 12 maanden na de vorige geconstateerde overtreding.

De gemeente krijgt de mogelijkheid om als een maatregel nog niet helemaal is opgelegd het restant van de maatregel in te trekken als de betrokkene tot inkeer komt. Bij de beoordeling of de maatregel uit de verordening die bij het niet nakomen van geharmoniseerde verplichtingen staat, daadwerkelijk moet worden toegepast, spelen uitdrukkelijk de individuele omstandigheden van het geval een uiterst belangrijke rol.

Ernstige misdragingen

Verlaging uitkering bij ernstige misdragingen van bijstandsgerechtigden

De Participatiewet verbindt het zich onthouden van zeer ernstige misdragingen tegen uitvoerders van de wet als zelfstandige verplichting aan het recht op bijstand. Onder zeer ernstige misdragingen moeten diverse vormen van agressie of geweld worden verstaan, waarbij sprake moet zijn van verwijtbaarheid en van gedrag jegens het college, jegens ambtenaren of zijn eigendommen, dat in het normale menselijke verkeer in alle gevallen als onacceptabel kan worden beschouwd. Als een bijstandsgerechtigde dit soort ernstige misdragingen toch pleegt, heeft de gemeente de bevoegd- en verantwoordelijkheid om de uitkering tijdelijk te verlagen. Daarnaast is een strafrechtelijke vervolging mogelijk. Dit geldt ook voor de cliënten van UWV en SVB.